LIGHTINGEUROPE
THE VOICE OF THE LIGHTING INDUSTRY

16 Listopada 2026 r.

Wyzwania i szanse dla sektora oświetleniowego w świetle znowelizowanych ram UE dotyczących zamówień publicznych

Streszczenie

Zamówienia publiczne stanowią główny czynnik napędzający europejski rynek oświetlenia, umożliwiając organom publicznym kształtowanie popytu, stymulowanie innowacji oraz przyspieszanie wdrażania zrównoważonych rozwiązań oświetleniowych. Ponieważ oświetlenie przyczynia się do realizacji kluczowych priorytetów UE, w tym efektywności energetycznej, dekarbonizacji, cyfryzacji, gospodarki o obiegu zamkniętym oraz tworzenia zdrowszego środowiska zabudowanego zapewniającego przyjazne do życia, bezpieczne i chronione przestrzenie wewnętrzne i zewnętrzne, zamówienia publiczne powinny być wykorzystywane strategicznie w celu osiągnięcia szerszych korzyści środowiskowych, społecznych i gospodarczych.

Inwestycje w wysokiej jakości, energooszczędne oświetlenie oraz inteligentne systemy sterowania mogą zmniejszyć zużycie energii, koszty i emisje, poprawiając jednocześnie bezpieczeństwo, komfort, samopoczucie, dostępność, efekty ekologiczne oraz zarządzanie aktywami w przestrzeniach publicznych i budynkach.

Władze publiczne mogą dawać jeszcze lepszy przykład, przyznając równy priorytet wartości w całym cyklu życia, jakości, trwałości, możliwości naprawy, inteligentnej funkcjonalności oraz efektywności energetycznej. Takie zamówienia wspierają innowacje, wzmacniają konkurencyjność europejskiego przemysłu oświetleniowego i przyspieszają wdrażanie zaawansowanych technologii.

Zmodernizowane ramy zamówień publicznych UE powinny zatem promować zamówienia oparte na wartości, oceniając rozwiązania oświetleniowe w całym cyklu życia, a nie wyłącznie na podstawie kosztów początkowych. Takie podejście umożliwia organom publicznym osiąganie lepszych wyników dla obywateli, maksymalizację wartości dla podatników oraz wspieranie europejskich celów w zakresie zrównoważonego rozwoju, konkurencyjności i innowacji.

Korzyści płynące z zamówień opartych na wartości dla organów publicznych obejmują:

- Niższe zużycie energii, koszty eksploatacji i emisja dwutlenku węgla.
- Niższe koszty konserwacji i wymiany dzięki trwalszym i bardziej niezawodnym systemom oświetleniowym.
- Większe bezpieczeństwo, komfort i dobre samopoczucie w przestrzeniach publicznych i budynkach.
- Mniejsze ryzyko związane z cyberbezpieczeństwem i ochroną danych osobowych.
- Większą korzyść dla podatników dzięki analizie kosztów w całym cyklu życia.
- Infrastrukturę przygotowaną na przyszłość dzięki połączonym i inteligentnym systemom oświetleniowym.

Doceniamy postępy wynikające z przedstawionego projektu. Aby jednak ambitne cele przełożyły się na skuteczne wdrożenie i wymierne rezultaty, rekomendujemy:

- Unikanie fragmentacji jednolitego rynku UE poprzez ograniczenie swobody decyzyjnej państw członkowskich. Nadmierna elastyczność na szczeblu krajowym mogłaby podważyć korzyści płynące z przejścia z dyrektywy na rozporządzenie i doprowadzić do rozbieżności w wymaganiach w całej UE. Ponadto umożliwienie organom publicznym wymagania stosowania określonych lub lokalnych oznaczeń mogłoby stworzyć dodatkowe bariery i jeszcze bardziej rozdrobnić jednolity rynek.
- Zapewnienie, by kryteria jakości oświetlenia znalazły odpowiednie odzwierciedlenie w specyfikacjach technicznych dotyczących zamówień publicznych. Powinno to obejmować uznanie wkładu oświetlenia w jakość środowiska wewnętrznego oraz zagwarantowanie, że decyzje dotyczące zamówień uwzględniają jakość i wydajność obok efektywności energetycznej i innych kryteriów zrównoważonego rozwoju.
- Wprowadzenie obowiązku stosowania zasad ekologicznych zamówień publicznych (GPP). Wiążące wymogi dotyczące zrównoważonego rozwoju dla zamawiających publicznych stanowiłyby silniejszy i bardziej spójny sygnał dla rynku, przyspieszyłyby wdrażanie zrównoważonych rozwiązań oraz zapewniłyby większą pewność planowania i inwestycji w sektorach, w których zamówienia publiczne stanowią znaczną część popytu, takich jak sektor oświetleniowy.
- Wyjaśnienie roli istniejących kryteriów GPP w ramach zrewidowanych ram zamówień publicznych. W szczególności ramy te powinny wyjaśnić, w jakim stopniu istniejące kryteria GPP pozostaną istotne dla zamawiających publicznych oraz czy i w jaki sposób zostaną one włączone do szerszych, zrewidowanych ram.
- Odniesienie się do odpowiednich technicznych kryteriów kwalifikacyjnych określonych w delegowanym akcie prawnym UE w sprawie taksonomii klimatycznej jako sposobu wykazania „wysokiej efektywności energetycznej". Przepisy dotyczące efektywności energetycznej powinny zawierać odniesienie do odpowiednich kryteriów taksonomii, w szczególności do działania 3.5 „Produkcja urządzeń zapewniających efektywność energetyczną w budynkach" oraz działania 3.6 „Produkcja innych technologii niskoemisyjnych", jako dodatkowej ścieżki wykazania zgodności z wymogami wysokiej efektywności energetycznej.

LightingEurope, opierając się na dostępnych informacjach, nie była jeszcze w stanie sformułować stanowiska w sprawie wymogów dotyczących preferencji europejskich określonych w ostatnich inicjatywach legislacyjnych UE. Śledzimy rozwój sytuacji w miarę postępów procesu legislacyjnego.

Poniżej przedstawiamy uzasadnienie naszych rekomendacji.

Zapobieganie fragmentacji jednolitego rynku

Jednolity rynek jest jednym z najskuteczniejszych narzędzi, jakimi dysponują europejscy decydenci w dążeniu do osiągnięcia strategicznych celów UE, takich jak wzmocnienie konkurencyjności i ograniczenie emisji dwutlenku węgla. Jego funkcjonowanie zależy od wysokiego stopnia harmonizacji przepisów i obowiązków we wszystkich państwach członkowskich, a rozbieżne wymogi krajowe podważają samą integrację, do której dąży jednolity rynek.

LightingEurope zdecydowanie popiera zastąpienie dyrektywy rozporządzeniem. Niepokoi nas jednak fakt, że w całym tekście nadal pozostawia się państwom członkowskim i władzom lokalnym znaczną swobodę decyzyjną – jest to pozostałość po poprzedniej dyrektywie, która nie do końca współgra z formą prawną rozporządzenia. Wszędzie tam, gdzie taka swoboda decyzyjna utrzymuje się, ponownie pojawia się ta sama fragmentacja, którą zmiana instrumentu prawnego miała wyeliminować. W związku z tym apelujemy o systematyczny przegląd i ograniczenie tych marginesów swobody decyzyjnej, aby zapewnić, że rozporządzenie zapewni rzeczywistą harmonizację w praktyce, a nie tylko w formie.

Jesteśmy również głęboko zaniepokojeni przepisem zawartym w art. 91, dotyczącym stosowania określonych oznaczeń lokalnych lub krajowych. Zdajemy sobie sprawę, że zamawiający publiczni muszą mieć możliwość oparcia się na wiarygodnych metodach potwierdzania właściwości użytkowych produktów i innych cech. Jednak zezwolenie na wymaganie określonych oznaczeń lokalnych grozi powstaniem właśnie tej fragmentacji, której rozporządzenie ma zapobiegać.

Pozacenowe kryteria zamówień publicznych

LightingEurope z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w znowelizowanej ustawie o zamówieniach publicznych przywiązuje się dużą wagę do kryteriów innych niż cena. Zapewnienie, by środki publiczne były wydatkowane na produkty spełniające kryteria jakości, powinno stanowić istotny element znowelizowanych ram dotyczących zamówień publicznych. LightingEurope ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje powiązanie między określeniem kryteriów jakości a aspektami społecznymi, innowacyjnymi i środowiskowymi, zgodnie z tym, co przewiduje ustawa o zamówieniach publicznych.

W przypadku produktów oświetleniowych kryteria jakości wykraczają jednak poza trwałość produktu i efektywność energetyczną. Jakość oświetlenia zależy również od zapewnienia odpowiedniego natężenia światła, skutecznego rozkładu światła oraz odpowiedniej barwy światła. Czynniki te mają zasadnicze znaczenie dla odpowiedniego oświetlenia przestrzeni pod kątem wykonywanego zadania, osób korzystających z danej przestrzeni i sposobu, w jaki z niej korzystają, a także pożądanych rezultatów. Dobrze zaprojektowane oświetlenie przyczynia się do poczucia bezpieczeństwa i komfortu zarówno w przestrzeniach wewnętrznych, jak i zewnętrznych, a także wspiera zdrowie, czujność i wydajność, przynosząc korzyści zarówno miejscu pracy, jak i szeroko pojętemu społeczeństwu. Jakość oświetlenia zewnętrznego wiąże się również z możliwością ograniczenia negatywnego wpływu sztucznego światła w nocy (ALAN). Nowoczesne oprawy oświetleniowe z możliwością sterowania, zaawansowaną optyką i zoptymalizowanym spektrum widmowym, mogą ograniczyć negatywny wpływ uciążliwego światła na środowisko.

W związku z tym LightingEurope pragnie podkreślić znaczenie uwzględnienia kryteriów jakości oświetlenia, takich jak jego wkład w jakość środowiska wewnętrznego, w specyfikacjach technicznych dotyczących zamówień publicznych na produkty oświetleniowe.

„Zielone” zamówienia publiczne

LightingEurope popiera uwzględnienie analizy kosztów cyklu życia w znowelizowanej ustawie o zamówieniach publicznych. Odgrywamy wiodącą rolę w opracowywaniu zasad dotyczących oceny cyklu życia produktów oświetleniowych i kluczowych komponentów, mając na celu ukierunkowanie branży w stronę zharmonizowanego zestawu zasad.

Z zadowoleniem przyjmujemy również włączenie ekologicznych zamówień publicznych jako centralnego elementu strategicznych rozważań dla zamawiających publicznych w ramach znowelizowanych przepisów dotyczących zamówień publicznych. Wymogi dotyczące kryteriów środowiskowych, związanych z cyklem życia produktu lub klimatem w zamówieniach publicznych mogą zwiększyć popyt na produkty zrównoważone, pomóc w kształtowaniu nowych rynków oraz przyczynić się do osiągnięcia ogólnych celów środowiskowych UE. Z kolei organy publiczne mogą czerpać korzyści z produktów, które są łatwiejsze w utrzymaniu, mają dłuższą żywotność i zużywają mniej energii.

Niemniej jednak LightingEurope uważa, że popyt na produkty zrównoważone można najskuteczniej stymulować poprzez ustanowienie obowiązkowych kryteriów zrównoważonego rozwoju dla zamawiających publicznych. Takie obowiązkowe kryteria zapewniłyby większe bezpieczeństwo inwestycji i planowania w sektorach, w których zamówienia publiczne są głównym motorem gospodarczym, takich jak branża oświetleniowa.

Ponadto pozytywnie oceniamy odniesienie do aktu delegowanego w sprawie taksonomii klimatycznej UE zawarte w art. 52. Postulujemy dodanie dodatkowych odniesień do działań 3.5 „Produkcja urządzeń zapewniających efektywność energetyczną w budynkach" oraz 3.6 „Produkcja innych technologii niskoemisyjnych", tak aby objąć pełne spektrum produktów oświetleniowych.

Odniesienie się również do tych kryteriów weryfikacji technicznej taksonomii UE zapewni równe traktowanie wszystkich kategorii produktów oświetleniowych i poprawi spójność z innymi ustalonymi ramami UE, które już identyfikują technologie energooszczędne o najlepszej wydajności. Jednak efektywność energetyczna nie powinna negatywnie wpływać na jakość oświetlenia i należy unikać kompromisów między jakością światła a efektywnością energetyczną.

Wreszcie, nowe przepisy powinny wyjaśnić związek między ekologicznymi zamówieniami publicznymi zdefiniowanymi w akcie prawnym a istniejącymi i już stosowanymi kryteriami GPP. Rozporządzenie powinno w szczególności wskazywać, w jakim stopniu kryteria te pozostają istotne dla zamawiających oraz czy zostaną one włączone do szerszych, znowelizowanych ram zamówień publicznych.